

RN 104a

INSTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE V LJUBLJANI
Trg francoske revolucije 7
61000 LJUBLJANA

NASELBI NSKA STRUKTURA TER RAZVOJ STEVILA PREBIVALSTVA IN
HIS NA DVOJEZIČNEM OBMOČJU AVSTRIJSKE KOROSKE V OBDOBJU

1869 - 1981

Letno poročilo za leto 1990

URP RP - Nacionalno vprašanje, mednacionalni odnosi,
izseljeništvo C 5 - 0602 - 506 - 90

Nosilec naloge : Jernej Zupančič

15 strani
6 kart
2 prilogi (poseben zvezek)

VSEBINA

1. Uvod	2
2. Viri	3
3. Naselbinska struktura	4
4. Razvoj števila prebivalstva	6
5. Razvoj števila hiš	11
6. Povzetek	14
7. Literatura	15

PRILOGA (2 obsežnejši tabeli v posebnem zvezku

1. UVOD

Delo predstavlja prvo fazo magistrskega dela z (delovnim) naslovom "Funkcija slovenske manjšine v socialnogeografski preobrazbi avstrijske Koroške". Po tematski in po organizacijski plati je to delo osnova, na katero se bodo pozneje navezale druge ugotovitve: nacionalna oz. jezikovna struktura ter njeno časovno in prostorsko spremnjanje; socialna struktura; delovanje gospodarskih in kulturnih institucij manjšine; manjšinsko šolstvo ipd. Gre torej za seznanjanje z demografskimi in posredno še gospodarskimi značilnostmi poselitvenega prostora slovenske manjšine na Koroškem. Pogoji asimilacije, ki so jim izpostavljeni koroški Slovenci, so namreč v tesni zvezi prav z demografskimi in gospodarskimi razmerami.

Cilji dela so : - ugotoviti naselbinsko strukturo obravnavanega območja (število, velikost ter razporeditev naselij
- proučiti razvoj števila prebivalstva
- proučiti razvoj števila hiš

Omejitev proučevanega območja se navezuje na uradno območje dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem (povzeto po knjigi Slovenci na Koroškem).

2. VIRI

Raziskava razvoja števila hiš in prebivalstva je grajena na obsežnih statističnih analizah. Podatki so zajeti v Repretorijih za Koroško (Ortsrepreterorien fur Kaernten) za leta 1869, 1880, 1890, 1900 in 1910; podatkov avstrijske medvojne statistike za leto 1934 ter podatkov Avstrijskega statističnega urada (Oesterreichisches Statistisches Zentralamt) za leta 1951, 1961, 1971 in 1981. Podatki o številu prebivalstva in hiš so zbrani po naseljih ter po občinah. Žal pa so se meje občin od popisa do popisa spreminjaše, zato je neposreden pregled, primerjava ter ugotavljanje razvoja števila hiš ter prebivalstva na tej osnovi nemogoč oziroma nesmiseln. Podatke je bilo potrebno urediti po naseljih kot osnovnih statističnih enotah. Poleg tega so bila mnoga naselja razdeljena na več občin, zato je bilo združevanje nujno tudi zaradi tega. Precej težav so povzročala tudi pogosta preimenovanja krajevnih imen.

Leta 1981 je Avstrijski državni statistični urad izdal publikacijo z revidiranimi podatki o številu prebivalstva po občinah za vso dobo nazaj (od 1869). Ta vir vsebuje tudi podatke o naravnem priрастku ter o migracijskem saldu. Skoda le, da so občine tako velike (po upravni reformi iz leta 1972), da marsikje zakrijejo lokalne razlike.

V elaboratu so podatki prikazani :

- za razvoj prebivalstva v obdobju 1869 - 1981 ter migracijskem saldu po občinah (občinska razdelitev iz leta 1972)
- za razvoj hiš ter števila prebivalstva po naseljih v obdobju 1869 - 1981 so podatki urejeni po naseljih ter po prostorskih enotah, ki približno ustrezajo nekdanjim občinam. Posebej je treba poudariti, da to niso občine, temveč le pomožne prostorske enote, v katere so vključena že združena naselja.

Zaradi teh slabost osnovnega gradiva je bilo potrebno podatke urediti tako in ne drugače. Napake, pomanjkljivosti in netočnosti, ki se občasno pojavljajo, izvirajo predvsem od tod.

Statistično gradivo, omenjeno v tem poglavju, pozneje v tekstu ni citirano.

3. NASELBINSKA STRUKTURA

Dvojezično območje na južnem Koroškem obsega okrog 2300 km² (kar predstavlja 24 % od celotne Koroške) in je imelo leta 1981 okrog 125000 prebivalcev (ali 23 % od deželne populacije), ki živijo okrog 850 naseljih (približne številke so navedene zaradi že omenjenih slabosti osnovnega gradiva).

Naselja so glede na število prebivalcev iz leta 1981 razdeljena na pet velikostnih kategorij. Ker pa so podatki za nekatera naselja pomanjkljivi in torej ni bilo mogoče določiti velikostne kategorije, so navedena posebej (tabela 1.).

Gre za pretežno drobnonaselbinsko strukturo, saj ima 76 % naselij manj kot 200 prebivalcev. Od tega jih ima pod 50 prebivalcev 248 (29 %), od 50 - 99 187 (21.8 %) ter med 100 - 199 prebivalci 216 (25.2 %). Dobra desetina (109 ali 12.7 %) je srednje velikih (200 - 499 prebivalcev) in le 33 (3.9 %) jih ima nad 500 prebivalcev. Za 63 naselij (7.4 %) ni bilo mogoče določiti kategorije.

Taka struktura je odraz naravnih razmer, poteka kolonizacije, prometne lege ter novejšega razvoja industrije, turizma ter različnih terciarnih dejavnosti. Večina naselij je nastala v agrarni dobi, zato se je velikost in oblika kar najbolj prilagodila obsegu in razporeditvi za kmetijstvo primernih zemljišč. Razumljivo, da so na precej razgibanem površju nastala številna majhna naselja, zaselki in samotne kmetije.

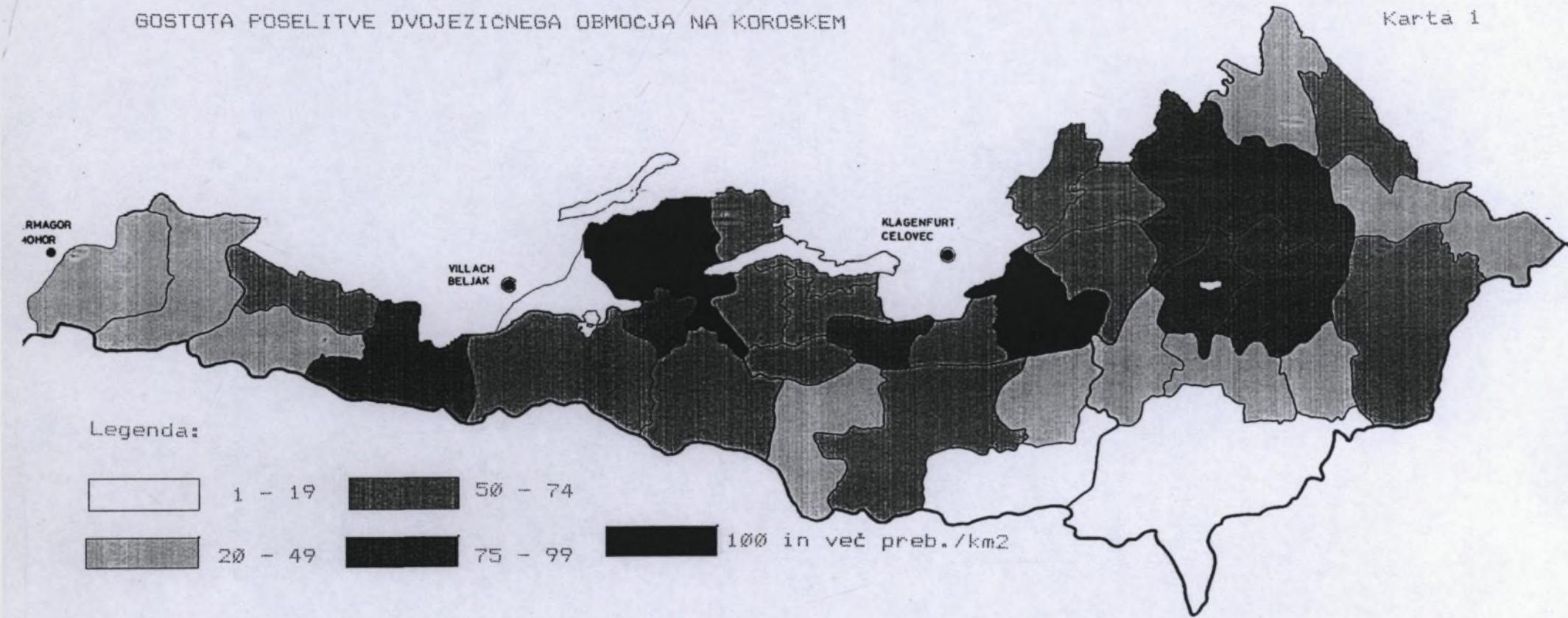
V Karavankah prevladujejo zaselki in samotne kmetije in le v dolinah so se razvila tudi večja strnjena naselja. Nekatera naselja so sicer precej velika, toda razbita v zaselke in samotne kmetije (Slovenj Plajberk, Sele). Na Strojni so izključno samotna kmetije ter posamezni zaselki, prav tako tudi na Svinji. Na Zilji, Rožu ter Podjuni so poleg manjših - dobro zastopane tudi srednje velika ter večja strnjena naselja. Na Gurah prevladujejo manjše gručaste vasi ter

posameznimi zaselki. Ob Vrbskem jezeru ter v območju med Velikovcem in Celovcem so v glavnem večja ter srednje velika naselja, v hribovitem zaledju med Velikovcem in Labotsko dolino pa prevladujejo manjše gručasta in razložena naselja.

Gostota poselitve je nekako nižja do srednja , saj znaša v povprečju 54 preb./ km². Gostota je višja ob Vrbskem jezeru ter v suburbanini Coni Celovca in Beljaka . Le v občinah Zrelec, Vernbrg ter Ruda gostota preseče 100 preb/ Km². Gostota poselitve prikazuje karta 1.

GOSTOTA POSELITVE DVOJEZICNEGA OBMOČJA NA KOROSKEM

Karta 1

4. RAZVOJ ŠTEVILA PREBIVALSTVA

Gibanje števila prebivalstva je tesno povezano z naselbinsko strukturo. Proučevano območje je tipičen primer pravila, da prebivalstvo v večjih naseljih narašča in v manjših nazaduje (tabela 1). Pri tem pomeni prva kategorija (indeks 90.0 ali manj) močno nazadovanje, druga (indeks 90.1 – 98.0) rahlo nazadovanje, tretja (indeks 98.1 – 102.0) stagnacijo, četrta (indeks 102.1 – 110.0) rahlo naraščanje in peta (indeks 110.1 in več) pa močno naraščanje.

V obdobju 1951 – 1981 je skoraj 70 % malih naselij (pod 50 preb.) izrazito nazadovala, močneje pa je naraščalo le 13.7 % teh naselij. Od naselij s 50 – 99 prebivalcev jih je močno nazadovalo 39 %, močneje naraslo pa 32 %. Naselja med 100 in 200 prebivalci so nazadovala v 27.8 % primerih, močno pa jih je naraslo 52.3 %. Srednjevelika naselja kažejo mnogo ugodnejšo dinamiko, saj jih je nazadovalo 22 %, povečalo pa se jih je 60.6 %. Večja naselja (z nad 500 prebivalci) pa so se večinoma močno povečala, saj jih 81.8 % beleži močan porast.

Število prebivalstva proučevanega območja je od 1869 postopoma naraščalo do leta 1890, nato pa je nekoliko nazadovalo oz nihalo med posameznimi popisi. Nihanje je verjetno posledica vojne ter izseljevanja v času krize. 1934 je preseglo nivo iz leta 1890, nato pa je do 1981 stalno naraščalo. Podoben trend kaže celotna dežela Koroška .

Sprva tj. do 1910 ali do 1934 razlike v demografski rasti niso bile posebno velike. Prebivalstvo je skoraj povsod postopama naraščalo (glej tab. 1 in 2. v prilogi): Pregled povojnega obdobja kaže na oblikovanje izrazitih con (glej karto 2). Prišlo je torej do izrazite regionalne diferenciacije . Tak trend velja tudi za prebivalstveni razvoj v zadnjem desetletju (1971 – 1981) (glej karto 3).

Število prebivalstva je nazadovalo v Ziljski dolini, v Karavankah ter na Svinji. Gre torej za gorata in hribovita območja z redkejšo in razpršeno poselitvijo ter večinoma slabšo prometno dostopnostjo. Del Ziljske doline (Čajna/Noetsch, Brdo/ Egg) ter Bistrica v Rožu izkazujejo stagnacijo. Rahlo naraščanje kaže vzhodni del Podjune ter ponekod v Rožu.

tab.1

Gibanje števila prebivalstva po naseljih v obdobju 1951 - 1990
glede na velikost naselja (iz 1. 1981)

velikost : močno naselja : nazad. : pod : 90.0	rahlo nazad 90.1- 98.0	stagn. rast. 98.1- 102.0	rahlo rast. 102.1- 110.0	močno rast 110.1 inveč	skupaj
do 49	172	12	12	18	248
preb	69.4%	4.8%	4.8%	7.3%	13.7%
50 - 99	73	29	9	16	187
preb	39.0%	15.5%	4.8%	8.6%	32.1%
100- 199	60	12	10	21	216
preb	27.8%	5.6%	4.6%	9.7%	52.3%
200- 499	24	8	3	8	109
preb	22.0%	7.3%	2.8%	7.3%	60.6%
500 in več		3		3	33
		9.1%		9.1%	81.8%
skupaj	329	64	34	66	793
63 naselij, za katere so podatki pomanjkljivi					
skupaj 856 naselij					

VIR: Reprezoriji za Koroško, 1869, 1880, 1890, 1900, 1910, 1934
Wien

-Ortsverzeichnis von Kaernten, 1951, 1961, 1971, 1981
O.S.Z.A., Wien

Večji del Roža, severni del Podjune, Gure ter območje med Celovcem in Velikovcem pa je cona izrazite koncentracije prebivalstva. Gre torej za nižje, prometno dobro povezane in z infrastrukturo dobro opremljene predele. V Rožu, okrog Dobrle vasi ter Velikovca je k temu pripomogla izgradnja manjših industrijskih obratov ter promet. Na ta način se je zaposlil del delovne sile, del pa v mestih, kamor se dnevno vozi na delo. Zato je to tudi cona intenzivnih dnevnih migracij (Paschinger, 1979, 396)

Daleč najintenzivnejšo koncentracijo pa kaže območje med Celovcem in Beljakom, ki vključuje tudi Vrbsko jezero ter Gure. Prav zaradi kombinacije turističnega razvoja ter očitno močne suburbanizacije rast števila prebivalstva tolikšna (npr. občina Žrelec ima indeks 196.5, Hodiše 143.5, Kotmara vas 146.4, Žihpolje 155 ipd.). Paschinger navaja, da je osrednji del Celovške kotline, ki zajema tudi suburbanni coni obeh mest, v vsej Koroški najbolj dinamičen, zato narašča hitreje kot mesta. Ker se na podeželje preseljujejo predvsem Nemci, ima to tudi določen germanizacijski učinek (Flaschberger, 1977, 51).

Na koncentracijo prebivalstva kaže tudi migracijska dinamika (karta 4). Migracijski saldo je bil za obdobje 1971 – 1981 pozitiven v občinah Vernberk, Škofiče, Hodiše, Kotmara vas, Žihpolje, Žrelec, Pokrče ter Magdalenska gora, torej v že omenjeni turistični ter suburbanni coni. Izenačen je bil v Srednjem in Spodnjem Rožu ter večjem delu Podjune. Povsod drugod je bil negativen.

Turizem pa je imel ponekod tudi povsem nasprotne učinke, kot npr. v občini Otok (Ma. Woerth). Stevilo prebivalstva je v obdobju 1951 – 1981 močno nazadovalo (indeks razvoja 84.4) negativen pa je tudi selitveni saldo. Podobno je bilo na severni strani Vrbskega jezera (občini Kriva vrba, Poreče). Zaradi turističnega razvoja so se močno povečale cene zemljišč, kar je prisililo nekatere k odselitvi (Paschinger, o.c.).

RAZVOJ PREBIVALSTVA NA DVOJEZICNEM OBMOČJU KOROSKE V

OBDOBJSU 1869 - 1981

občina	1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1939	1951	1961	1971	1981	ind.1880	ind.1890	ind.1900	ind.1910	ind.1923	ind.1934	ind.1939	ind.1951	ind.1961	ind.1971	ind.1981	ind.1981	ind.1981	ind.1981
	1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1939	1951	1961	1971	1869	1880	1890	1900	1910	1923	1934	1939	1951	1961	1971	1981	1981	1981	1869
Hermagor	5366	5821	5797	6030	6621	6095	6296	6760	7219	7238	7079	108.5	99.6	104.0	109.8	92.1	103.3	107.4	106.8	97.5	102.9	97.8	98.1	106.9	131.9	
St Stefan	2680	2621	2672	2534	2408	2137	2150	1979	2141	2112	1992	97.8	101.9	94.8	95.0	88.7	100.6	92.0	108.2	98.6	94.3	95.8	89.2	79.3	71.2	
Ebenthal	2831	2778	2829	2739	2703	2572	2860	2785	2888	3120	4578	5674	98.1	101.8	96.8	98.7	95.2	111.2	97.4	103.7	108.0	146.7	123.9	196.5	209.9	200.4
Feistritz	2273	2434	2639	2642	2447	2429	2577	2384	2549	2591	2501	2502	107.1	108.4	100.1	92.6	99.3	106.1	92.5	106.9	101.6	96.5	100.0	98.2	102.2	110.1
Ferlach	5124	5307	5797	6064	6758	6409	6451	6362	6923	7282	7711	7623	103.6	109.2	104.6	111.4	94.8	100.7	98.6	108.8	105.2	105.9	98.9	110.1	112.8	148.8
Grafenstein	2165	2318	2393	2263	2091	2053	1923	2165	2262	2458	2685	2618	107.1	103.2	94.6	92.4	98.2	93.7	112.6	104.5	108.7	109.2	97.5	115.7	125.2	120.9
Keutschach	1185	1204	1294	1287	1176	1112	1207	1174	1263	1268	1515	1812	101.6	107.5	93.3	97.4	94.6	108.5	97.3	107.6	100.4	119.5	119.6	143.5	154.1	152.9
Köttmansdorf	1360	1468	1410	1525	1570	1486	1603	1635	1727	1979	2359	2528	107.9	96.0	108.2	103.0	94.6	107.9	102.0	105.6	114.6	119.2	107.2	146.4	161.0	185.9
Ludmannsdorf	1138	1133	1152	1100	1032	1089	1288	1219	1226	1301	1476	1526	99.6	101.7	95.5	93.8	105.5	118.3	94.6	100.6	106.1	113.5	103.4	124.5	147.9	134.1
Magdalensberg	2562	2544	2485	2223	2229	2070	2014	1904	2286	2160	2315	2583	99.3	97.7	89.5	100.3	92.9	97.3	94.5	120.1	94.5	107.2	111.6	113.0	115.9	100.8
Maria Rain	1050	1078	995	935	1066	999	995	932	1017	981	1137	1576	102.7	92.3	94.0	114.0	93.7	99.6	93.7	109.1	96.5	115.9	138.6	155.0	147.8	150.1
Maria Wörth	513	570	605	602	619	679	800	818	1234	920	1092	1042	111.1	106.1	99.5	102.8	109.7	117.8	102.3	150.9	74.6	118.7	95.4	84.4	168.3	203.1
Poggendorf	1632	1601	1552	1535	1467	1365	1457	1383	1601	1603	1933	2286	98.1	96.9	98.9	95.6	93.0	106.7	94.9	115.8	100.1	120.6	118.3	142.8	155.8	140.1
St Margarethen	1174	1262	1278	1154	1153	1037	1052	1040	1147	1127	1126	1095	107.5	101.3	90.3	99.9	89.9	101.4	98.9	110.3	98.3	99.9	97.2	95.5	95.0	93.3
Schiefling	1178	1138	1219	1171	1278	1269	1490	1437	1521	1705	1858	2002	96.6	107.1	96.1	109.1	99.3	117.4	96.4	105.8	112.1	109.0	107.8	131.6	156.7	169.9
Techelsberg	1441	1397	1536	1495	1420	1310	1564	1524	1796	1794	1860	1902	96.9	109.9	97.3	95.0	92.3	119.4	97.4	117.8	99.9	103.7	102.3	105.9	133.9	132.0
Zell	991	1027	1070	1007	1027	971	1025	1052	1019	951	845	804	103.6	104.2	94.1	102.0	94.5	105.6	102.6	96.9	93.3	88.9	95.1	78.9	78.3	81.1
Arnoldstein	3385	3637	3669	3569	4055	4415	4700	4767	5373	6229	6746	6603	107.4	100.9	97.3	113.6	108.9	106.5	101.4	112.7	115.9	108.3	97.9	122.9	162.8	195.1
Finkenstein	3934	4170	4399	4355	4639	4767	5026	5328	6180	6375	7191	7283	106.0	105.5	99.0	106.5	102.8	105.4	106.0	116.0	103.2	112.8	101.3	117.8	157.0	185.1
Hohenthurn	2064	2216	2232	1997	1803	1752	1662	1673	1722	1647	1598	1558	107.4	100.7	89.5	90.3	97.2	94.9	100.7	102.9	95.6	97.0	97.5	90.5	86.4	75.5
Nätsch	2234	2284	2404	2219	2001	1921	2018	2392	2197	2218	2193	2208	102.2	105.3	92.3	90.2	96.0	105.0	118.5	91.8	101.0	98.9	100.7	100.5	110.3	98.8
Rosegg	1358	1359	1404	1366	1343	1345	1384	1160	1336	1366	1521	1506	100.1	103.3	97.3	98.3	100.1	102.9	83.8	115.2	102.2	111.3	99.0	112.7	112.1	110.9
St Jakob	2796	2880	3040	2931	3554	3572	4005	3783	4159	4173	4368	4287	103.0	105.6	96.4	121.3	100.5	112.1	94.5	109.9	100.3	104.7	98.1	103.1	120.6	153.3
Velden	3375	3547	3612	3631	3917	4281	4852	5041	6389	6635	7546	7413	105.1	101.8	100.5	107.9	109.3	113.3	103.9	126.7	103.9	113.7	98.2	116.0	189.3	219.6
Vernberg	1824	1941	2109	2076	2052	2071	2171	2224	2706	3023	3335	3819	106.4	98.4	98.8	100.9	104.8	102.4	121.7	111.7	110.3	114.5	141.1	186.1	209.4	
Bleiburg	5491	5834	5741	5257	5525	5182	5423	5609	5898	5844	6054	6190	106.2	98.4	91.6	105.1	93.8	104.7	103.4	105.2	99.1	103.6	102.2	105.0	112.0	112.7
Diex	1920	2053	2077	2026	1855	1804	1884	1716	1588	1405	1262	1101	106.9	101.2	97.5	91.6	97.3	104.4	91.1	92.5	88.5	89.8	87.2	69.3	59.4	57.3
Eberndorf	2670	2676	2734	2743	2831	2745	3179	3336	4189	4639	5278	5673	100.2	102.2	100.3	103.2	97.0	115.8	104.9	125.6	110.7	113.8	107.5	135.4	200.4	212.5
Eisenkappel	4163	3898	3509	3597	3449	3207	3744	3611	3823	3834	3712	3497	93.6	90.0	102.5	95.9	93.0	116.7	96.4	105.9	100.3	96.8	94.2	91.5	101.4	84.0
Galizien	1683	1565	1605	1539	1478	1385	1519	1465	1449	1527	1643	1665	93.0	102.6	95.9	96.0	93.7	109.7	96.4	98.9	105.4	107.6	101.3	114.9	112.7	98.9
Globasnitz	1538	1564	1622	1538	1479	1378	1499	1517	1532	1673	1613	1623	101.7	103.7	94.8	96.2	93.2	108.8	101.2	101.0	109.2	96.4	100.6	105.9	109.7	

Tab. 3

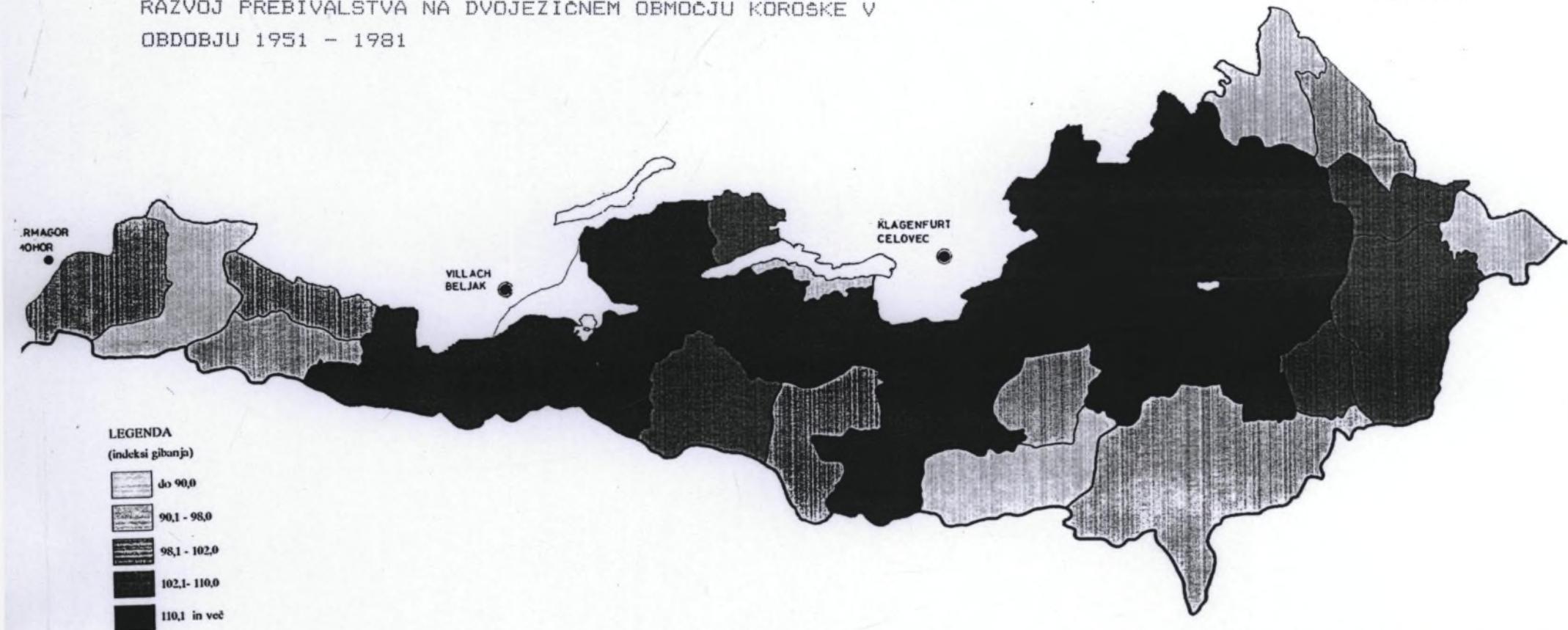
GOSTOTA POSELITVE TER RAST PREBIVALSTVA GLEDE NA NARAVNI
PRIRASTEK IN MIGRACIJSKI SALDO V OBDOBNU 1971 - 1981

obcina	obcina	povr km ²	visina m	gostota 103	ind.1981 107.2	indeks naravno	indeks migracije
Hermagor	Smohor	204.31	598	35	97.8	102.5	95.3
StStefan	SvStefan	66.24	725	29	95.8	99.9	95.9
Ebenthal	Zrelec	54.99	429	103	23.9	106.8	117.1
Feistritz	Bistrica	71.76	490	35	0.0	101.4	98.6
Ferlach	Borovlje	117.14	466	65	98.9	99.9	98.0
Grafenstein	Grabstanj	50.35	417	52	97.5	104.4	93.1
Keutschach	Hodise	28.36	538	64	119.6	104.2	115.4
Köttmansdorf	Kotmaravas	28.17	556	90	107.2	104.4	102.8
Ludmannsdorf	Bilcovs	26.16	565	58	103.4	105.0	98.4
Magdalensberg	Magdalenskagora	42.91	452	60	111.6	104.9	106.7
Maria Rain	Zihpolje	25.48	552	62	138.6	104.0	134.7
Maria Wörth	Otok	17.39	450	60	95.4	99.2	96.2
Poggendorf	Pokrce	30.72	465	74	118.3	105.3	112.9
St Margarethen	Sv Marjeta	43.98	607	25	97.2	103.3	94.0
Schiefling	Skofice	28.61	575	70	107.8	104.3	103.4
Tschelmsberg	Dholica	28.32	681	67	102.3	102.3	0.0
Zell	Sele	75.29	948	11	95.1	102.8	92.3
Arnoldstein	Podkloster	67.29	579	98	97.9	102.1	95.8
Finkenstein	Bekstanj	101.96	550	71	101.3	103.0	97.3
Hohenthurn	Strajavas	46.61	629	33	97.5	103.1	94.4
Nötsch	Cajna	42.66	564	52	100.7	103.4	97.3
Rosegg	Rozek	19.17	477	79	99.0	103.0	96.1
St Jakob	Sv Jakob	78.71	469	54	98.1	99.7	98.5
Velden	Vrba	52.94	450	140	98.2	100.8	97.5
Vernberg	Vernberk	26.42	590	145	114.5	106.0	108.5
Bleiburg	Pliberk	123.87	479	50	102.2	104.1	98.2
Diex	Djekse	55.45	1152	20	87.2	104.0	83.3
Eberndorf	Dobrlavas	67.67	477	84	107.5	106.3	101.2
Eisenkappel	Zelevnakapla	198.84	555	18	94.2	0.0	94.2
Galizien	Galicija	46.7	437	36	101.3	101.7	99.6
Globasnitz	Globasnica	38.18	541	43	100.6	104.6	96.0
Griffen	Grebinj	74.7	484	50	98.1	104.2	93.9
Neuhäusel	Suha	36.33	442	35	96.4	96.0	100.4
Ruden	Ruda	42.36	468	39	101.3	105.7	95.6
St Kanzian	Skocjan	40.9	443	93	105.3	104.2	101.1
Sittersdorf	Zitaravas	44.97	500	49	99.5	101.7	97.8
Völkermarkt	Velikovec	137.07	462	79	102.9	105.6	97.3
suma		2282.98					

Vir : Volkszählung 1981. OE. S.Z.A., Wien

RAZVOJ PREBIVALSTVA NA DVOJEZIČNEM OBMOČJU KOROSKE V
OBDOBJU 1951 – 1981

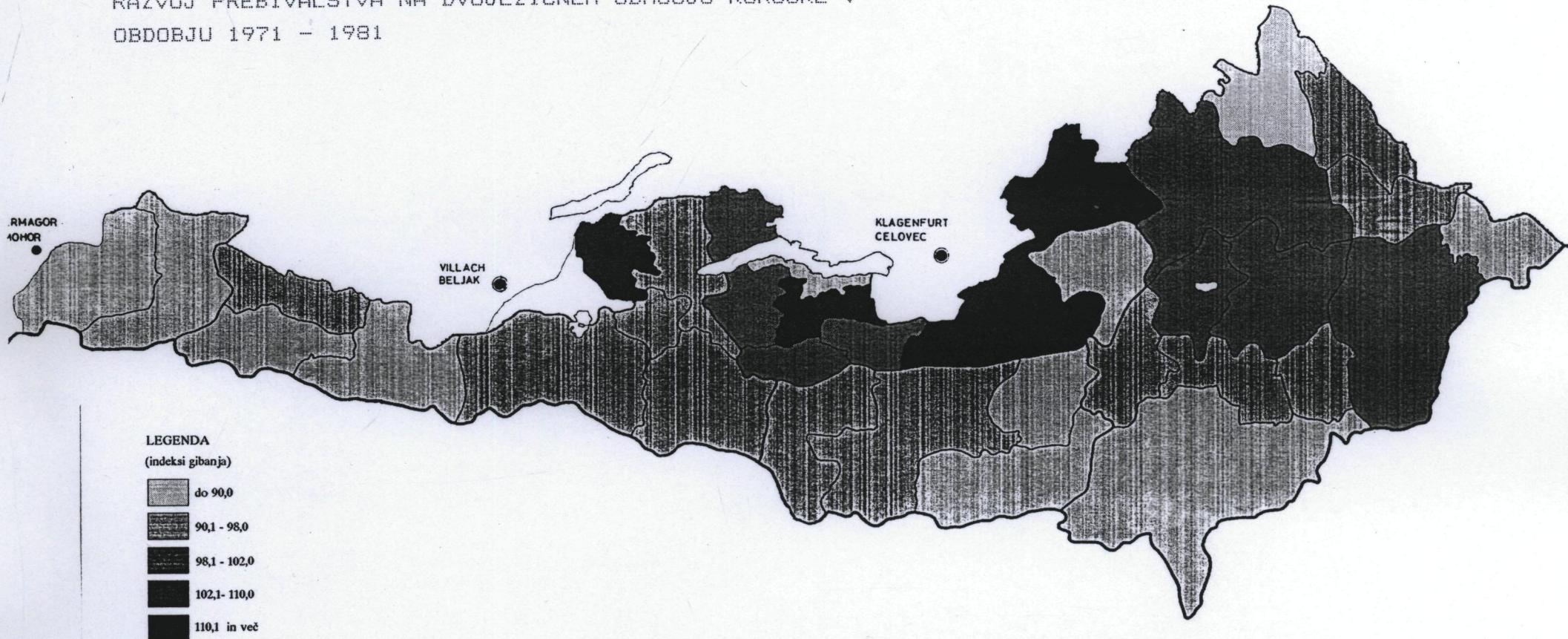
Karta 2

Vir : Volkszaehlung 1981. OE. S.Z.A, Wien

RAZVOJ PREBIVALSTVA NA DVODEŽIČNEM OBMOČJU KOROŠKE V
OBDOBJU 1971 – 1981

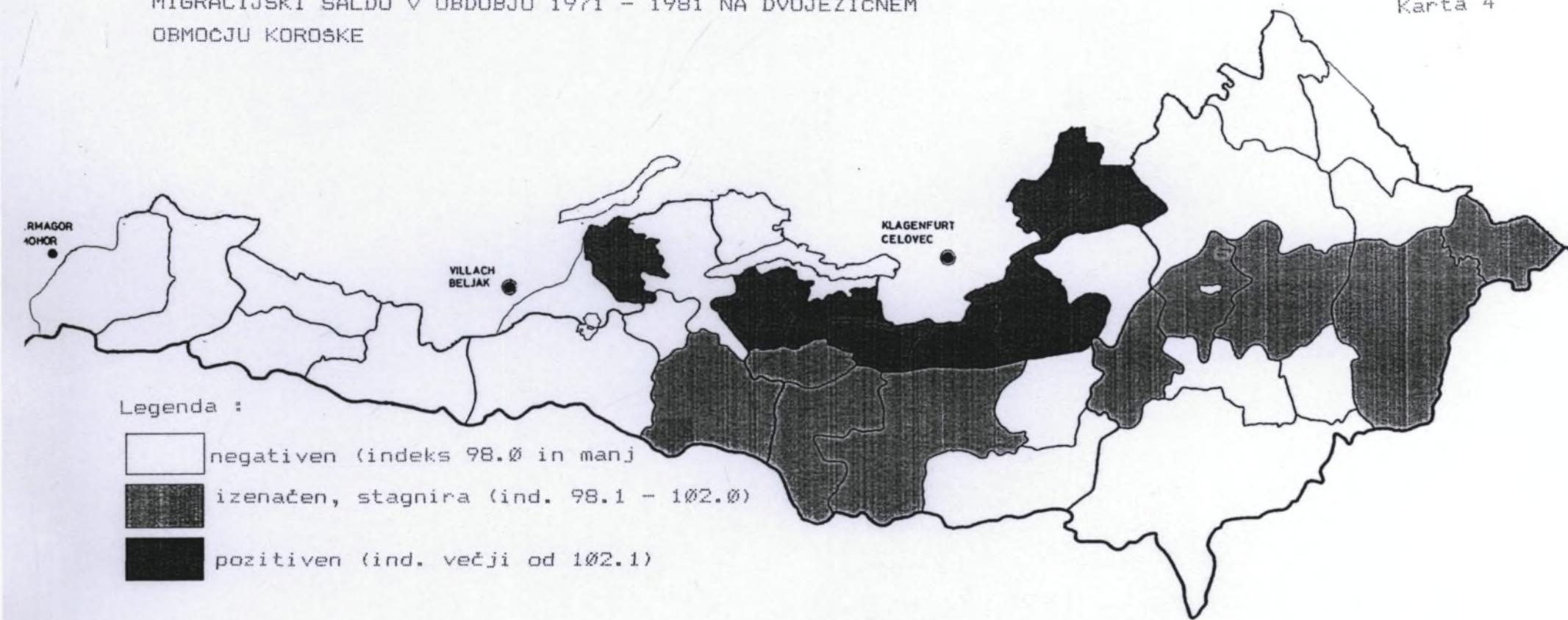
Karta 3

Vir : Volkszaehlung 1981. OE. S.Z.A, Wien

MIGRACIJSKI SALDO V OBDOBju 1971 - 1981 NA DVOJEZICNEM
OBMOČJU KOROŠKE

Karta 4

Vir : Volkszaehlung 1981. OE. S.Z.A, Wien

5. RAZVOJ ŠTEVILA HIŠ

Hiše so gospodarski in demografski pokazatelj hkrati. Vendar je treba upoštevati razlike med posameznimi območji ter spremembe v številu družinskih članov. Opozoriti velja tudi na samo popisno gradivo. Reprezentativni navajajo "hiše", prav tako novejši popisi iz 1. 1951, 1961 in 1971. L. 1981 pa je navedenih nekaj kategorij; izbrali smo "numerirane hiše", ker se ta pojem še najbolje pokriva s prejšnjimi.

Kot demografski pokazatelj lahko hišo primerjamo z gospodinjstvi, pri čemer je treba upoštevati zmanjšanje števila družinskih članov. Če je bilo ob koncu prejšnjega stoletja še po 8, 10 ali celo več članov v družini, jih je danes mnogo manj (3 - 5). Izračunane indekse je treba presojati kritično. Če npr. število prebivalstva nekega naselja stagnira (indeks 100), bo število hiš kljub temu naraslo (npr. indeks 130). Ta zamik je vsekakor potreben upoštevati pri interpretaciji. Hiše in gospodinjstva lahko praktično izenačimo v manjših, gospodarsko manj dinamičnih naseljih.

Spremembe v številu prebivalstva že same po sebi kažejo tudi na gospodarsko dinamiko. Gibanje števila hiš pa jo kaže na posreden (preko prebivalstva) in neposreden način (sama gradbena dejavnost). To se jasno kaže zlasti v turističnih območjih in torej tudi na Koroškem.

Že površen pregled proučevanega območja kaže na veliko gradbeno dinamiko. V obdobju 1869 - 1981 se je število hiš več kot podvojilo (indeks 239), medtem ko je ta indeks znašal v obdobju 1951 - 1981 178. Rast hiš je bila v povoju obdobju znatno intenzivnejša kot pa v obdobju 1869 - 1910 (indeks 112).

To kaže po eni strani na zmanjšanje števila družinskih članov (s 6.5 na 3.4 na družino), po drugi pa na intenzivnejši razvoj v novejšem času.

Zmanjšanje števila hiš v povoju obdobju izkazuje le občina Slovenj Plajberg v Karavankah. Poleg tega je še nekaj naselij, ki so prav tako nazadovale (tab 2 v prilogi). V obdobju

1971 - 1981 je nazadoval tudi Velikovec, kar pa se ne zdi realno. Prebivalstvo se je tu namreč znatno povečalo.

Območij s stagnacijo in manjšo rastjo števila hiš ni. Srednje močno rast izkazuje del Ziljske doline, vzhodne Gure (Medgorje in Radiše), del Karavank (Sele in Železna Kapla) ter posamezna naselja na Strojni.

Močno rast (indeks 150 - 200) kažejo prometno ugodna območja, torej Spodnja Zilja (Podklošter), Rož, severni del Podjune ter seveda nekatera naselja ob Vrbskem jezeru (Otok, Dholica, Kostanje).

Podobno kot pri prebivalstvu kaže najintenzivnejši razvoj suburbana cona med Celovcem in Beljakom, ki je hkrati kombiniranše z vplivi razvoja turizma. Na gradnjo objektov za nestanovanjske namene kažejo velike razlike me indeksi razvoja hiš ter prebivalstva. Podoben razvoj kaže tudi Škocjan ter Dobrla vas v Podjuni.

Že v prejšnjem poglavju je bilo navedeno, da so lahko učinki turizma tudi povsem nasprotni.

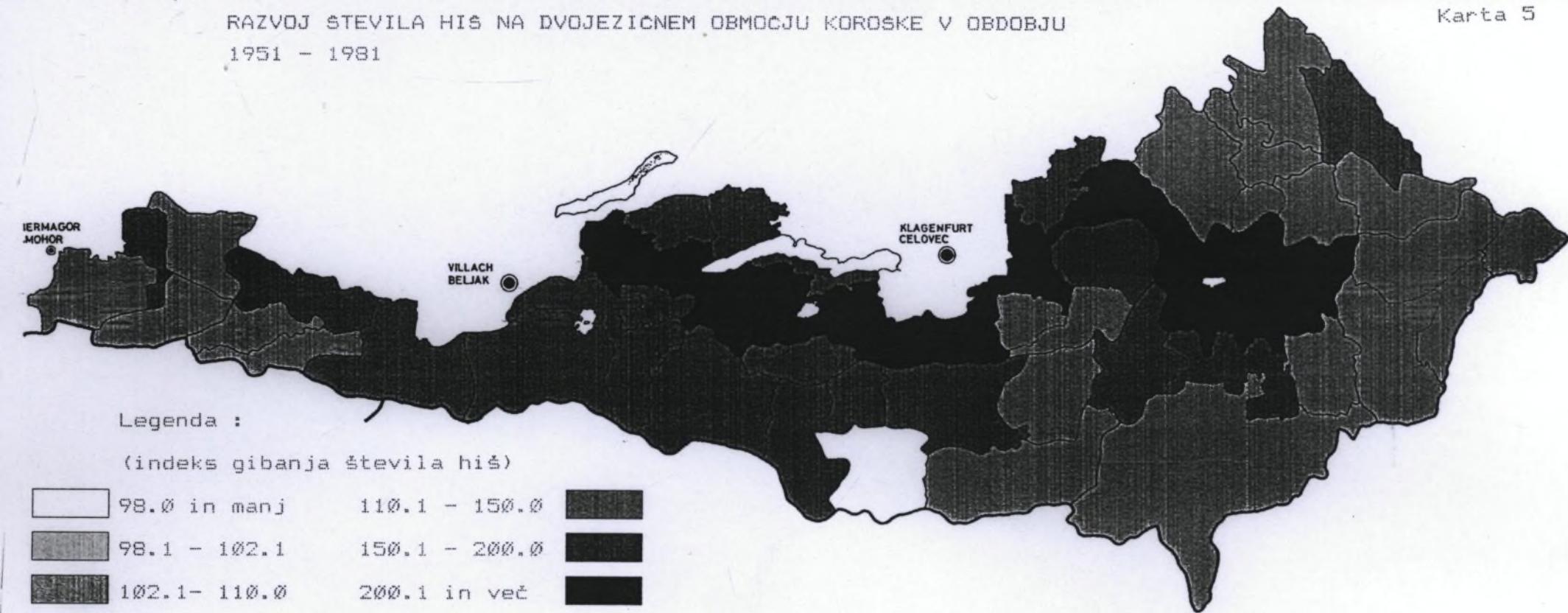
RAZVOJ STEVILA HIS NA DVOJEZICNEM OBMOČJU KOROSKE V OBDOBJU

1869 - 1981

občina	gemeinde	1869	1880	1890	1900	1910	1951	1961	1971	1981	ind.1880	ind.1890	ind.1900	ind.1910	ind.1951	ind.1961	ind.1971	ind.1981	ind.1981	ind.1910
		hise	1869	1880	1890	1900	1910	1951	1961	1971	1951	1869								
Brdo	Egg	218	213	217	222	274	309	346	314	348	97.7	101.9	102.3	123.4	112.8	112.0	90.8	110.8	112.6	125.7
Gorice	Görtschach	86	91	96	110	115	119	131	153	190	105.8	105.5	114.6	104.5	103.5	110.1	116.8	124.2	159.7	133.7
SvStefan	StStefan	276	295	295	311	316	337	353	368	430	106.9	100.0	105.4	101.6	106.6	104.7	104.2	116.8	127.6	114.5
Blace	Vorderberg	81	89	88	87	127	102	131	122	132	109.9	98.9	98.9	146.0	80.3	128.4	93.1	108.2	129.4	156.8
Sl.Plaiberk	Win.Bleiburg	118	119	87	127	127	150	160	180	109	100.8	73.1	146.0	100.0	118.1	106.7	112.5	60.6	72.7	107.6
Bistrica.R	Feistritz.R	319	315	324	339	352	501	575	591	766	98.7	102.9	104.6	103.8	142.3	114.8	102.8	129.6	152.9	110.3
SvMarjeta	StMargarethen	137	184	173	174	190	240	271	285	316	134.3	94.0	100.6	109.2	126.3	112.9	105.2	110.9	131.7	138.7
Borovlje	Ferlach	535	548	640	648	803	1145	1366	1585	2052	102.4	116.8	101.3	123.9	142.6	119.3	116.0	129.5	179.2	150.1
Sele	Zell	144	135	151	208	160	194	208	239	259	93.8	111.9	137.7	76.9	121.3	107.2	114.9	108.4	133.5	111.1
Zrelec	Ebental	208	190	194	185	201	300	403	644	978	91.3	102.1	95.4	108.6	149.3	134.3	159.8	151.9	326.0	96.6
Grabstanj	Grafenstein	316	287	290	281	287	340	433	504	627	90.8	101.0	96.9	102.1	118.5	127.4	116.4	124.4	184.4	90.8
Trdnjavas	Hörtendorf	100	100	103	98	103	131	191	269		100.0	103.0	95.1	105.1	127.2	145.8	140.8	0.0	0.0	103.0
Hodise	Keutschach	159	183	185	198	196	229	300	421	591	115.1	101.1	107.0	99.0	116.8	131.0	140.3	140.4	258.1	123.3
Kotmaravas	Köttmannsdorf	143	195	225	247	258	264	430	531	698	136.4	115.4	109.8	104.5	102.3	162.9	123.5	131.5	264.4	180.4
Bilcovs	Ludmannsdorf	183	184	193	192	198	261	292	358	466	100.5	104.9	99.5	103.1	131.8	111.9	122.6	130.2	178.5	108.2
Otok	MariaWörth	94	95	111	143	153	316	418	493	607	101.1	116.8	128.8	107.0	206.5	132.3	117.9	123.1	192.1	162.8
Dholica	Techelsberg	186	179	198	200	213	362	406	549	700	96.2	110.6	101.0	106.5	170.0	112.2	135.2	127.5	193.4	114.5
Medgorje	Mieger	175	187	177	195	193	197	183	204	230	106.9	94.7	110.2	99.0	102.1	92.9	111.5	112.7	116.8	110.3
Pokrce	Poggersdorf	241	213	213	210	212	286	353	432	598	88.4	100.0	98.6	101.0	134.9	123.4	122.4	138.4	209.1	88.0
Radise	Radsberg	129	136	125	127	129	122	112	130	172	105.4	91.9	101.6	101.6	94.6	91.8	116.1	132.3	141.0	100.0
Skofice	Schiefling	171	182	206	199	224	298	390	538	674	106.4	113.2	96.6	112.6	133.0	130.9	137.9	125.3	226.2	131.0
Magd.Gora	Magdalensberg	313	295	299	290	297	341	380	456	603	94.2	101.4	97.0	102.4	114.8	111.4	120.0	132.2	176.8	94.9
Zihpolje	MariaRain	140	139	141	147	162	185	220	321	478	99.3	101.4	104.3	110.2	114.2	118.9	145.9	148.9	258.4	115.7
Podkloster	Arnoldstein	435	447	472	515	559	773	962	1090	1336	102.8	105.6	109.1	108.5	138.3	124.5	113.3	122.6	172.8	128.5
Cajna	Nätsch	314	328	332	358	363	397	492	525	602	104.5	101.2	107.8	101.4	109.4	123.9	106.7	114.7	151.6	115.6
Strajjavas	Hohenturn	304	315	321	322	318	342	909	348	415	103.6	101.9	100.3	98.8	107.5	265.8	38.3	119.3	121.3	104.6
Logavas	Augsdorf	407	379	397	428	433	420	862	1057	1358	93.1	104.7	107.8	101.2	97.0	205.2	122.6	128.5	323.3	106.4
SvJakob	StJakob	565	566	549	559	612	760	896	1021	1287	100.2	97.0	101.8	109.5	124.2	117.9	114.0	126.1	169.3	108.3
Kostanje	Kostenberg	173	186	185	189	197	211	234	296	406	107.5	99.5	102.2	104.2	107.1	110.9	126.5	137.2	192.4	113.9
Ledenice	Ledenitzen	231	229	222	218	216	260	311	424	517	99.1	96.9	98.2	99.1	120.4	119.6	136.3	121.9	198.8	93.5
Rozek	Rosegg	116	109	107	112	108	117	160	171	195	94.0	98.2	104.7	96.4	108.3	136.8	106.9	114.0	166.7	93.1
Vrba	Velden	110	114	131	430	218	429	609	781	1049	103.6	114.9	328.2	50.7	196.8	142.0	128.2	134.3	244.5	198.2
Bekstanj	Finkenstein	593	597	593	636	680	943	1142	1465	1774	100.7	99.3	107.3	106.9	138.7	121.1	128.3	121.1	188.1	114.7
Marija.Zilji	Maria.Gail	249	240	247	262	264	422	527	609	737	96.4	102.9	106.1	100.8	159.8	124.9	115.6	121.0	174.6	106.0
Vernberk	Werrnberg	435	402	410	419	441	491	584	731	1083	92.4	102.0	102.2	105.3	111.3	118.9	125.2	148.2	220.6	101.4
Pliberk	Bleiburg	468	468	489	491	514	586	632	804	871	100.0	104.5	100.4	104.7	114.0	107.8	127.2	108.3	148.3	109.8
Libelce	Leifling	279	262	260	256	257	188	191	219	241	93.9	99.2	98.5	100.4	73.2	101.6	114.7	110.0	128.2	92.1
Libuce	Loibach	129	234	234	238	244	216	261	287	322	181.4	100.0	101.7	102.5	88.5	120.8	110.0	112.2	149.1	189.1
Blato	Moos	379	364	380	370	388	346	386	440	505	96.0	104.4	97.4	104.9	89.2					

RAZVOJ STEVILA HIŠ NA DVOJEZIČNEM OBMOČJU KOROŠKE V ODBOBJU
1951 - 1981

Karta 5

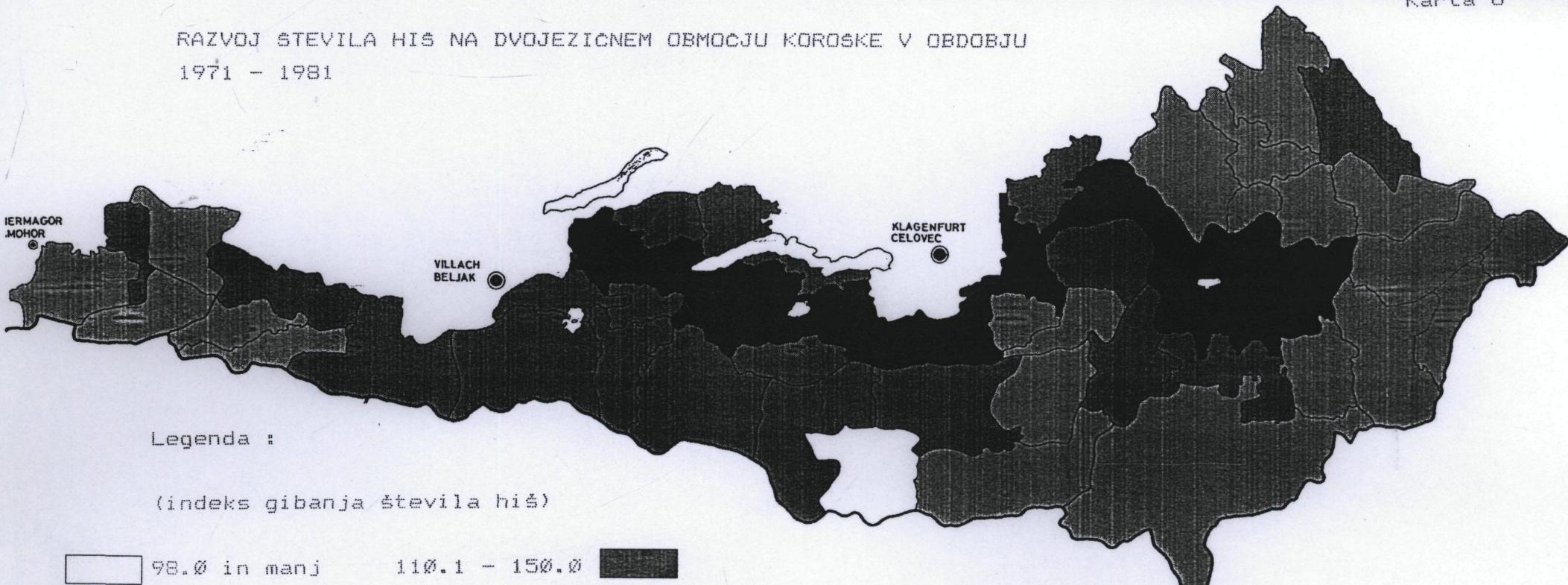

VIR: Repretoiri za Koroško, 1869, 1880, 1890, 1900, 1910, 1934

Wien

-Ortsverzeichnis von Kärnten, 1951, 1961, 1971, 1981

RAZVOJ STEVILA HIS NA DVOJEZICNEM OBMOCJU KOROSKE V ODBOBJU
1971 - 1981

Legenda :

(indeks gibanja števila hiš)

	98.0 in manj		110.1 - 150.0	
	98.1 - 102.1		150.1 - 200.0	
	102.1 - 110.0		200.1 in več	

VIR: Reprezorijji za Korosko, 1869, 1880, 1890, 1900, 1910, 1934

Wien

-Ortsverzeichnis von Kaernten, 1951, 1961, 1971, 1981

O.S.Z.A., Wien

6. POVZETEK

Dvojezično območje na južnem Koroškem obsega 2300 km², na katerem je leta 1981 živelov okrog 850 naseljih 125000 prebivalcev. Prevladujejo majhna naselja, saj jih ima kar 76 % manj kot 200 prebivalcev. Zlasti v goratih in hribovitih predelih je poselitev zelo razpršena. Gibanje števila prebivalstva je tesno povezano z naselbinsko strukturo. V obdobju 1951 - 1981 so manjša naselja v glavnem nazadovala, v večjih pa je število prebivalstva naraslo. Prebivalstvo celotnega dvojezičnega območja stalno narašča. Med posameznimi deli pa so vendarle znatne razlike. Število prebivalstva nazaduje v Karavankah, delu Zilje ter na Svinji, stagnira v Zilji in ponekod v Rožu, narašča v Rožu ter v Podjuni, močno pa se koncentrira v suburbanini coni med Beljakom in Celovcem, ki je hkrati tudi turistično območje. Prav tu je najbolj živahna tudi gradbena dejavnost in število hiš tu naglo narašča. Ponekod pa je zaradi visoke cene zemljišč prišlo tudi v turističnih območjih do odseljevanja (občina Otok).

7. LITERATURA

1. Flaschenberger L., 1977, Bevoelkerungsentwicklung in Suedkaernten, Raumplanungsgesprach, Wien, 47-52
2. Paschinger H., 1979, Die Bevoelkerungsentwicklung in Kaernten in Zeitraum 1971 - 1976, Innsbruck, 395- 405
3. Die Slovenen in Kaernten, Slovenci na Koroškem, Zveza slovenskih organizacij na Koroškem ter Narodni svet koroških Slovencev. uredila A Malle in M. Erbežnik, Ljubljana
4. Repretoriji za Koroško/ Ortsrepretorien fur Kaernten/ za leta 1869, 1880, 1890, 1900, 1910, 1934
5. Ortsverzeichnis von Kaernten, 1951, 1961, 1971, 1981 Oesterreichisches Statistisches Zentralamt, Wien.
6. Volkszaehlung 1981, Wohnbevoelkerung nach Gemeinden (revidierte Erfassung mit der Bevoelkerungsentwicklung seit 1869) Oesterreichisches Statistisches Zentralamt, Wien
7. topografske karte VGI, 1:500000, Beograd, 1960
Oesterreichische karte, 1:500000, 202 - Klagenfurt
201 - Villach